

Tilburg University

Publiceren over de taalgrens

Benders, J.G.J.M.

Published in:
Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken

Publication date:
2009

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Benders, J. G. J. M. (2009). Publiceren over de taalgrens. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 25(4), 472-473.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Column

Publiceren over de taalgrens

Jos Benders*

De voertaal van het *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken* (TvA) is Nederlands. Ten tijde van het verschijnen van de eerste TvA was dat nog 'normaal', dat wil zeggen: voor sociale wetenschappers was publiceren in de moedertaal gebruikelijk. Inmiddels is dat drastisch veranderd, althans voor veel academici aan Nederlandse universiteiten. Onder aanvoering van de (Tilburgse) economen werd meer en meer aandacht gehecht aan *journal-publicaties*. In eerste instantie telde ieder Engelstalig blad wel, later ging het steeds meer richting ISI-publicaties en nog later kwam de factor impact centraal te staan. Inmiddels luidt de boodschap van het onderzoeksmanagement aan veel faculteiten dat het 'top' moet zijn: men dient te publiceren in de bladen in de top tien of zelfs top vijf. TvA telt in ieder geval niet meer, laat staan publiceren in Nederlandstalige boeken. Wat moeten we daar nu van vinden?

Lang niet alle wetenschappers zijn blij met de 'verengelsing' van het academisch publiceren. Hun argumenten zijn van velerlei aard. Schrijven is en blijft moeilijk, laat staan in een vreemde taal. Een ander argument lijkt hier mee te spelen, maar wordt zelden of nooit geëxpliciteerd: taal is nauw verbonden met eigen identiteit, en die geef je niet snel op. Verder speelt de maatschappelijke relevantie: de academie dient de maatschappij, en daarbij hoort dat wetenschappelijke bevindingen door middel van vakpublicaties toegankelijk worden gemaakt voor de academische buitenwereld.

Het eerste argument kan wat mij betreft snel worden afgedaan: met cursussen kom je een heel eind. Een algemene schrijfcursus is in mijn ervaring overigens belangrijker dan een perfecte beheersing van het Engels. Het belang van taal als drager van nationale identiteit blijft staan, maar lijkt me niets met wetenschapsbeoefening sec te maken te hebben.

Belangrijker is het argument van maatschappelijke relevantie. *Prima facie* kan dit gemakkelijk worden verworpen: de maatschappij is immers groter dan het Nederlandse taalgebied. Sterker nog: wie in een Engelstalig vakblad publiceert, heeft een veel groter potentieel lezerspubliek dan degene die in het Nederlands publiceert. Maatschappelijke relevantie is niet aan taal gekoppeld. Toch is er meer aan de hand. Leung (2007) wees op de effecten van internationaal publiceren op Oostaziatische wetenschappers. Het probleem is dat de keuze van onderzoeksmethoden, en zeker ook van onderzoeksthema's, inmiddels voor een belangrijk deel wordt ingegeven door wat Amerikanen interessant vinden. 'Dochters van westerse ondernemingen managen in China' is een geschikt onderwerp voor journals, 'hoe te leren van westerse investeerders' niet. Hier kan wel een probleem ontstaan: onderzoekers laten zich in hun onderwerpkeuze leiden door wat internationaal, lees: in de Verenigde Staten, goed ligt. En 'wat de Amerikaan niet kent, dat eet hij niet': als institutionele kenmerken in een land afwijken van de Amerikaanse, is het al snel een ver-van-mijn-bed-show, wat nadelig uitpakt voor de acceptatiekansen. Hier ligt een reëel probleem: nationaal-specifieke onderwerpen raken gemakkelijk ondergesneeuwd.

* Jos Benders is werkzaam aan de Universiteit van Tilburg, e-mailadres: jos.benders@uvt.nl.

Een ander punt is dat maatschappelijke relevantie snel wordt gereduceerd tot 'direct toegankelijk voor de buitenwereld/praktijk'. Kennisdisseminatie naar niet-academische kringen is inderdaad van belang. Maatschappelijk gezien zeker zo relevant is echter een andere dimensie: leren structureren en analyseren. Studenten leren om kritisch na te denken, liefst op basis van eigen observaties, is een belangrijk, zo niet het belangrijkste, doel van een academische opleiding. Het bereiken hiervan is gebaat bij docenten die hierin gepokt en gemazeld zijn: onderzoekers dus. En die onderzoekers dienen zelf zo scherp mogelijk te worden gehouden. Hier zit een tweede effect waarop Leung (2007) wees: het niveau waarop wetenschap in Oost-Azië wordt bedreven is de laatste decennia flink omhoog gegaan. Dat spoort goed met mijn eigen ervaring: manuscripten insturen naar internationale bladen betekent dat het aantal mogelijke beoordelaars veel groter is dan in het Nederlandse taalgebied. Het commentaar dat je ontvangt, is vaak veel substantiëler dan in Nederland gebruikelijk. De internationale oriëntatie heeft in Nederland geleid tot een hoger niveau van wetenschapsbeoefening, en daarmee (potentieel) beter onderwijs.

Tijd voor twee conclusies. Ten eerste verdraagt de keuze voor Engels zich goed met maatschappelijke relevantie, begrepen als de omvang van het doelgroep en het niveau van de wetenschap, en daarmee opleidingen. Ten tweede lijkt me de zorg terecht dat de keuze voor de internationale onderzoeksarena met zich meebrengt dat onderwerpen van nationaal belang worden verwaarloosd. Financiers en bestuurders zouden hiermee rekening moeten houden. Als zij waarde hechten aan kennisdisseminatie naar de Nederlandstalige academische buitenwacht, moet dat tot uitdrukking komen in hun waardering voor publicaties gericht op dit publiek.

Wat mij betreft is de achteruitgang van het Nederlands als taal waarin sociale wetenschappers de afgelopen twintig jaar hebben gepubliceerd, een effect van een kwaliteitsverhoging, die alleen op internationaal niveau te bereiken was. Dat is geen winst zonder nieten. Vooral verminderde aandacht voor specifiek Nederlandse en Vlaamse fenomenen is een punt van zorg. Het is overigens een empirische kwestie in hoeverre deze bijwerking zich ook heeft voorgedaan.

Literatuur

Leung, K. (2007). The Glory and Tyranny of Citation Impact: An East Asian Perspective. *Academy of Management Journal*, 50, 510-513.